

СПЕЦИФІКА РЕАЛІЗАЦІЇ САКРАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ У ДИСКУРСАХ ПРОПОВІДІ ТА МОЛИТВИ

Ніна КРАВЧЕНКО

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Анотація

Дослідження, присвячене аналізу характеристик застосування сакрального лексикону у контексті текстів англомовних проповідей та молитов, розглядається з метою порівняння специфіки реалізації духовно значущої лексики в цих двох жанрах. Здійснений аналітичний огляд дозволив виявити, що особливості використання сакральної лексики в аналізованих текстах корелюють із прагматичною орієнтацією комунікативного акту, внаслідок чого у проповідях можна спостерігати більш варіативне застосування лексичних засобів для вираження сакральності у порівнянні з молитвами.

Ключові слова: сакральна лексика, проповідь, молитва, прагматична орієнтація.

Вивчення особливостей функціонування сакральної лексики в жанрах релігійного дискурсу (молитви та проповіді) є актуальним, тому що саме активне вживання цієї лексики й вирізняє релігійний дискурс від інших видів дискурсів.

Об'єктом дослідження є англомовні проповідь та молитва як специфічний вид комунікативного акту. Як предмет дослідження розглядалися особливості вживання сакральної лексики в комунікативному акті усної англомовної проповіді та молитви.

Матеріалом дослідження слугували тексти 7 усних англомовних проповідей, 12 текстів молитви, записаних у природній обстановці (під час англіканських богослужінь – безпосередньо у храмі), загальним обсягом 58 сторінок формат А4, 14 шрифт Times New Roman Суг письмової транскрипції, усного тексту (127 хвилин звукового мовлення).

Мета даного дослідження полягала у порівнянні основних закономірностей реалізації категорії сакральності в текстах англомовної проповіді та молитви. Для розв'язання цієї мети перш за все необхідно визначити прагматичну спрямованість текстів проповіді та молитви та встановити екстралінгвальні параметри релігійного спілкування.

Аналіз функціональної ролі сакральної лексики у жанрах релігійного дискурсу, зокрема в молитвах та проповідях, представляє собою значуще дослідницьке завдання, враховуючи що саме інтенсивне використання цього виду лексики конституює релігійний дискурс як унікальне явище, відрізняючи його від інших форм дискурсивної практики (Кравченко, 2017).

Аналіз досліджуваних текстів проповідей та молитов відкриває важливі аспекти використання сакральної лексики в релігійному дискурсі, підкреслюючи її функціональну роль у формуванні та вираженні релігійних ідентичностей та вірувань.

Перша група лексики, що була виділена у вашому дослідженні, включає традиційні релігійні терміни та номінації, які безпосередньо пов'язані з вірою та релігійною практикою. Згадки Триєдиного Бога (Бога-Отця, Бога-Сина, Святого Духа) та їх синонімічні варіанти (наприклад, *God, Lord, Father* для Бога-Отця) є ключовими елементами цієї лексичної групи. Зафіксована частотність їх використання та варіативність вказують на глибоке символічне та теологічне значення цих термінів у релігійному дискурсі.

Цікавим є те, що в проповідях згадки Бога-Отця переважають над згадками інших осіб Святої Трійці, що може відображати певну теологічну акцентуацію в англіканській традиції або специфічну проповідницьку стратегію. Використання синонімів допомагає уникнути повторів та збагатити текст проповіді, одночасно підтримуючи її духовну насиченість.

У контексті молитов, з іншого боку, повторення ідентичних лексичних одиниць виступає як необхідний елемент, що надає тексту ритмічності та медитативності. Це суттєво впливає на вибір лексики: замість використання синонімів перевагу віддають повторенню ключових термінів. Така різниця в підходах до використання сакральної лексики в проповідях та молитвах відображає різноманіття комунікативних цілей та контекстів у релігійному дискурсі.

Повний перегляд лексичних елементів, що належать до сфери традиційної релігійної мови, допоміг виявити, наскільки часто вони з'являються у текстах проповідей. Виявилось, що у проповідях майже однаково часто (від 20 до 25% випадків) використовуються слова з різних релігійних тематичних груп. Однак, існує виняток для слів, що описують історичні релігійні події та феномени. Це можна пояснити тим, що хоча в текстах проповідей зустрічається багато різних слів такого роду, вони зазвичай вживаються лише 1–2 рази на весь текст. В той же час, слова як "Бог" або "Церква" можуть з'являтися до 20 разів у рамках однієї проповіді.

Отже, аналіз способів використання сакральної лексики у розглянутих текстах дозволяє констатувати, що проповіді вирізняються більшою лексичною різноманітністю у зображенні сакрального. Це зумовлено різною прагматичною ціллю: в той час як молитви зазвичай мають за мету вираження прохання, похвали, покаяння і характеризуються ритмічним повторенням одних і тих же фраз, проповіді покликані переконувати, аргументувати та надихати вірян, через що у них знаходиться застосування ширший спектр синонімічних лексичних засобів.

Література

1. Кравченко Н.О. Синергійність англomовного релігійного дискурсу (теолінгвістичний підхід): монографія. Одеса, КП ОМД, 2017. 408 с.